Ч. 222. Львів, субота дня 7. жовтня (24. вересня) 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на **„РУСЛАНА“** виносить: **в Австриї:**
на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.
Телефон Редакциї ч. 1484.
Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу мо вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Хмельовского ч. 15, II. поверх.** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередну застерогу.

Рекламациї лише неопечатані вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ц 20 с. від стрічки, а в „Надіслані“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Насильства замісць парляменту.

(X) Социялїстичний і анархічний посїв видає кріваві плоди, котрі повинні навести всю розумну суспільність а також міродатні круги до поважної задуми над питанєм, куди і до чого ми йдемо.

Два тижні проминуло від памятної крівавої неділї у Віднї, котра виявила нам цїлу грозу небезпеки, яка може захитати суспільним ладом і довести до заколоту прилюдного спокою. Небавом після сеї події виявило ся, мимо відпекуваня в першій хвилї социялїстів, що всї ті страшні події і знищеня крівавої неділї були дїлом наперед обдуманим і добре підготовленим социялїстами, у котрих на устах свобода, рівність і братерство, але в дїйсности грубе насильство супроти всїх, що не піддають ся безуслівно їх домаганям і змаганям.

З того часу почали проводирі социялїстів промовляти що раз яснїйше і яскравійше на численних вічах і на похоронах жертв, які упали наслїдком їх дїяльности в памятну червону неділю. Ми наводили перед кількома днями промову пос. Дашиньского в Кракові, котрий заповідав, що „ще перед відкритєм парляменту послїдує буча, котра захитає підвалинами держави“.

А посол **Шумаєр** на похоронї застріленого в кріваву неділю робітника Йоахімсталєра сказав отсї знаменні слова: „Молодий чоловік, котрого складаємо в землю, є другою жертвою богатирскої борби віденьского населеня о житє. Не плачте з розпуки, переможіть ваш біль з нами і будьте переконані, що **й за сего убитого повстане местник**“.

Не минав оден день від крівавої неділї, щоби социялїстичні проводирі не виголошували на всяких зборах яскравих підбурюючих промов так, як би тим способом можна було причинити ся до подешевленя мясива або иншої поживи.

І саме перед відкритєм осїнної сесиї держ. ради, котра має подумати про способи заради дорожнї, головний проводир социялїстів, зовсїм не голодний др. Адлєр, певний своєї незайманости посольскої, промовляв на социялїстичнім вічу в середу на Фаворітен між иншим такими словами: „Бачимо, як тисячі і сотки тисяч людий находять ся в небезпецї попасти прямо в розпуку, що сотки тисяч починають задавати собі питанє: „Що варте наше житє? Поки згинемо з голоду, **бажаємо бодай пімстити ся на наших ворогах!** Нинї одна річ уже не єствує, а нею є боязнь. **Ви не бійте ся і я не бою ся!**“

Так то додавав проводир социялїстів др. Адлєр відваги своїм „товаришам“, щоби не бояли ся, так то заповідав він, подібно як і другий проводир пос. Шумаєр, що за убитого **повстане местник!**

І не довго треба було ждати, щоби таке підбурюванє, таке розятруванє пристрастий не найшло послуху в социялїстичних кругах.

Вчера, як ми уже звістили в телєґрамах, підчас засїданя посольскої палати, як раз підчас промови пос. Адлєра, котрий вельми різко нападав на правительство з нагоди дорожнї, а також завзято пятнував мінїстра судівництва д-ра Гохенбурґера, котрому приписував строгі засуди на учасників буч червоної неділї, Чорногорець **Миколай Ваврак,** прибувший з Сибіну в Дальмациї, вимірив пять вистрілів в ґалєриї в напрямі мінїстерскої лави до мінїстра Гохенбурґера, щоби єго, як сам призвав ся, убити!

Вправдї пос. Адлєр в дальшій своїй промові назвав єго невмінуємим, одначе нема сумнїву, що єго божевільний злочин довершений під впливом і вражінєм сих підбурюючих писань социялїстичних і радикальних часописий, розятруючих вічевих промов і розбуджуючих безмежні пристрасти.

Австрийска державна рада, основана з волї монарха на загальнім рівнім праві виборчім, стала видном страшного злочину, котрий нагадує злочин анархіста Вайлянда, що кинув бомбу у францускім парляментї. І як раз ся подія кидає яскраве сьвітло, розкриває сумні і тривожні виглядн на найблизшу будучину, насуває питанє, куди і до чого ми йдемо, чого можемо діждати ся? Не має вже значіня для крайних живел прилюдна мовниця, де можуть висловлювати свої потреби і домаганя, де можуть ухвалювати закони для поправи положеня, — місце сеї мовниці намагає ся заняти грубе насильство!

Сей злочин повинен отверезити широкі верстви суспільности і приневолити міродатні круги до обдуманя способів, щоби безкарне підбурюванє і розятруванє пристрастий не заколочувало прилюдного супокою і безпечности. Страшна є неперечно людска нужда, спричинена незвичайною дорожнею, однак сеї нужди не можна усунути анархією, яку намагають ся викликати неодвічальні проводирі розладу і розстрою.

З державної ради.

Вчера зібрала ся, по короткій вакацийній перерві, державна рада. Перше засїданє єї відбуло ся однак під знаком револьверових вистрілів, нечуваного факту в австрийскім парляментаризмі.

Перед засїданєм палати відбула ся під проводом предсїдника Сильвестра конференция предсїдників клюбів в парляментарній палатї. Предс. Сильвестер вказав на се, що висловлено з ріжних сторін бажанє, щоби дорожняні внески станули на першій точцї дневного порядку. Предсїдник з своєї сторони зазначує бажанє, щоби вибрані комісиї скоро уконституовали ся і щоби скоро вибрано инші комісиї.

Завтра відбуде ся друге засїданє палати для переведеня вибору президиї, а потім наступить перерва до вівтірка. Предсїдник наміряє так уложити справу, щоби в суботи і понедїлки не відбували ся засїданя. В дискусиї всї заявили ся за сею зміною дневного порядку.

П. Білїньский запримітив, що перше читанє реформи реґуляміну непотрібне і заявив ся за відісланєм сего предложеня без першого читаня до комісиї. Сему спротивили ся п. Вольф і кількох ческих послів.

Предс. мінїстрів бар. Ґавч просив, щоби по полагодї дорожняних внесень приступила палата до реформи правильника (реґуляміну) палати. Вкінци рішено, щоби справа дорожнї станула як перша на дневнім порядку нарад.

П. Крамарж запитав ще предс. Сильвестра перед єго оконечним вибором з приводу звісної єго бесїди, виголошеної в лїтї, що до полїтичних відносин на Середземнім мори і що до зміни складу кабінету. П. Сильвестер відповів, що єго бесїда так звана „середземноморска“ не містить в собі нїчого нового. Се єго гади від 20 лїт. Що до складу кабінету, то в інтервієві, оголошенім супроти волї бесїдника, було богато правди, але також богато видуманих річий.

На початку засїданя палати послів присьвятив предсїдник палати Сильвестер посмертну згадку помершому в часї фериальнім п. Сїлєному, а після того відчитано внески та інтерпеляциї.

П. Зайц (соц.) вніс, щоби змінено дневний порядок і дорожняні внески поставлено як першу точку нарад. Сей внесок принято і перервано засїданє, щоби посли записували ся до голосу.

Між тим прийшло в парляментарній галї до коршемної бійки. Вже від самого раня зачали громадити ся біля парляменту великі маси публики, супроти чого у входу на рампу парляменту станула полїция.

О год. 10. рано перед парляментом зібрало ся богато ческих материй з дїтьми, щоби задемонструвати проти замкненя шкіл Коменского у Віднї. Полїция не хотїла впустити женщин до парляменту, а годила ся на допущенє лише депутациї з 5 осіб. Супроти того пос. Томашік, ческий социялїст, удав ся до предсїдника палати д-ра Сильвестра і сей позволив впустити часть женщин з дїтьми, під услівєм, що остануть в парляментарнім будинку найдовше пів години і що не буде манїфестаций. Дїйсно о год. 10·15 полїция перепустила около 30 женщин з дїтьми; тимчасом чеські посли почали впроваджувати поодиноко ще більше демонстранток. В коротцї уформовала ся в галї товпа демонстранток і послів, а нїмецкі посли зачали протестувати проти дальшого перепусканя ческих женщин.

На чолї Нїмців стояв посол радикальний Нїмець Альбрехт і почав заступати дорогу впроваджуваним ческими послами женщинам. Небавком прийшло до поштуркувань, а опісля до бійки при входї до галї, де стояв один з бувш. всенїмецких послів.

В самій галї чекали Чехи на предсїдника свого клюбу д-ра Фідлєра, що був на конференциї провідників клюбів. Коли однак в галї громадило ся що раз більше ческих і нї-

Любов Федьковича.

(Дальше).

Є й українська поезия Федьковича також в 1861. р. (була надрукована у виданю Дїдицкого) п. з. Донеї. Ся поезия відносить ся цїлком певно до Емілїї і нагадує нам почасти вступ до „Казочки“ про рожу і стрільця в альбомі Емілїї.

„Ти плачеш, моя душко? чей же не на [мене?
Вшак знаєш, красавице, що люба не воля.
Як я не винен тому, так і твоя доля.
Невинна, що у мінї серце ти студене.“

„І чо-ж ти мня не любиш, ти козацкий [сине?
Ци може моя гадка также не соколя,
Або не красший край тут може як Подоля,
Що твоє думне серце коло мого стине?“

„Утри ся, мон рибко, далї снїг загине,
Ледви потоки пустя, небо стане сине,
А ти мене забудеш, підливавши квіти.“

„А ти підеш до дому другої глядїти? —
Гляди си, а як найдеш, як ся ймеш він- [чати,
Прийди собі бервінку на мій гріб нарвати.“

Сеї поезиї Емілїя мабуть в руках не мала, проте се написане „до неї“. Залюблений поет придумує ріжні ситуациї: вона може єго забути уже до весни, а може вона не забуде, тілько він і вона з туги помруть? Проте обоє своїй долї невинні, як сказано на початку. Красше й не любити ся...

Тимчасом коло вірної приятельки, Емілїї, вже снував ся иньший милий, навіть наречений, Пр. — се записав А. Кобиляньский — і стара Марошанка журила ся, що сей наречений „микитив“. А й сам Кобиляньский „мав ся“ до Емілїї, тілько єго віра у своє післанництво була сильнїйша, нїж уподобанє в Емілїї, і він виїхав з Черновець 5. липня, давши на прощанє паннї букет.

А далї що? Як скінчила ся та любов поета? Скінчила ся непорозумінєм, до котрого нї Федькович нї Емілїя не дали причини, лише А. Кобиляньский, стара Марошанка і єї брат, адвокат Вольфельд. Кобиляньский записав се у своїх мемуарах досить докладно — і ми мусимо дивувати ся єго безпардонности, неменшій, як і у старої Марошанки, котра очивидно бажала видати свою доньку за чоловіка на гарнім становищи, а не за поета або реформатора з довгим волосєм.

В лїтї 1861. р. виїхав Кобиляньский у Нїмеччину. Тимчасом — як пише Федькович до Кобиляньского 24. вересня 1861. — „одні люде писали минї з Черновец, що Ти на мене за тото си гнїваєш, що я на пенсию ни пішов; то дало минї право, Морошанцї си поскаржити, ни знавши ї за підлу особу. Може бути, шо она мене нї за шо ни має, але тото мене нї раз ни обходит, милий брате, вшак ти знаєш, як мене моя доля зниважає і ни подивуєш си, шо я нарештї однако рад доброму як злому“. Щож се таке стало ся, що Федькович нараз забалакав так безнадїйно про Емілїю?

Тут Кобиляньский наплутав; він мав свої рахунки зі старою Марошанкою; вона була єму винна кілька золотих і не віддавала, а єму було потрібно. Крім того чогось мав він жаль до Емілїї. Довідав ся також, що брат старої Марошанки назвав Федьковича „простим Федьком“. Дещо з того подав він Федьковичеви до відомости, очивидно вже у вересни 1861. — і поет відчув се, як образу, хоч і писав, що „то єго нїраз не обходить“. Тимчасом спільні обрахунки Кобиляньского з Марошанкою дійшли так далеко, що він у жовтни вилаяв і стару Марошанку і молоду, назвавши її лялькою, скелєтом без серця і духа, котрому тілько любощі в голові. Стара відослала Коб-ому сей лист і від себе вилаяла єго по польски: ґалґаном, дяком, пролєтарієм і Русином... Тодї Коб-ий підмовив і Федьковича, упімнути ся за „простого Федька“. Він написав лист, післав єго Коб-ому прочитати і вислав Марошанцї. Вона не відповідала: „Madame Marossanyi con sa belle fille“ — писав він Коб-ому 10. грудня 1861. — не вважала навіть гідним заходу, відповісти менї на мій лист, котрий і Ти читав; вона певно боїть ся, щоб раз не вибухла й моя мужицька натура та не захопила її, — але Ти обіцяв менї прислати відомий лист, чому не прислав єго?“

Нарештї Марошанка відповіла — і з сеї відповіди зміркував Ф. якусь інтриґу Кобиляньского, через що на якийсь час втратив віру в него. Про се писав він Горбалеви 16. марта 1862. коли вже перша збірка єго поезий була відома і він уже був славним чоловіком, що знав собі ціну:

„Пишеш, шо Ти банно, чиму Ти люде періже не пізнав, от і я то само на себе баную, — але цить, най Ти уповім: Писав ми раз п. Кобиляньский з Вроцлавя, шо Марошанка мала дес казати, шо то я таки „простий собі Федько“. Добре і так, гадаю я собі, тай удиївсми до неї карту, єк-сми сам уже розумів, а она ми на тото зараз і відповіла, а шо відповіла, то будь ласкав, та прочитай сам здоровенький, а вітак скажи ми, чия правда тут бачиш, ни инак, але обоє — брешут, або обоє правду кажут, — я про себе самого правди си лиш держу“.

(Конець буде).

мецких послів, Німці старали ся усунути дітий, а сему спротивили ся Чехи. Нараз хтось крикнув: „Бють дітий!“ Се викликало нечуваний вереск. Матери почали кричати, діти плакати, а посли обкидувати себе взаїмно зневажливими словами. Зі сторони Німців кричав головно п. Альбрехт, Гумар, Тайфель (nomen omen!) і Іро, з Чехів п. Томашік, Прокеш, Скрібрни, редактор праск. дневника „Ceske Slovo“. В тім повстав крик, що Тайфель добув револьвер. Товпа загомоніла і мимоінтервенциї супокійнійших осіб, **начала ся бійка на кулаки і палиці** Бійка тревала близько годину; явив ся предсїдник др. Сильвестер і велїв усунути женщин і дітий. Різночасно надходили инші посли і сї роздїлювали борців. Мимо сего вереск тревав ще довго. Депутация ческих материй удала ся з д-ром Фідлєром до предсїдника мінїстрів. Барон Ґавч прирік, що переглянє акти цїлої справи і видасть ореченє.

Після такого симпатичного „intermezo“ зачала посольска палата дальші наради. Предс. Сильвестер перед приступленем до нарад згадав про катастрофу на кораблї „Liberte“ (у Франциї) і висловив співчутє з нагоди сеї катастрофи і симпатию для Франциї.

Опісля промовляв посол Адлєр (соц.) в справі дорожнечі. Підчас єго промови, коли він протестував проти вироків виданих на віденьских демонстрантів і кидав підозріня, що суди дїлали під впливом мінїстра справедливости, з другої ґалєриї **дав сербский социялїст Ваврак Микола, родом з Монтенеґра, пять револьверових стрілів до мінїстерияльних лавок.** Стріляючий кликав: „Най жиє социялїзм!“.

Палатї проводив містопредс. Юкель. В салї запанувало загальне обуренє. Засїданє сейчас перервано. Богато послів поспішило до мінїстра справедливости п. Гохенбурґера, на котрого був вимірений замах, щоби єму поґратулювати.

Одна з куль перейшла біля мінїстра просьвіти п. Штірґка, однак не влучила єго. Мінїстерияльна лавка є в трех місцях продіравлена кулею. З присутних в палатї послів і мінїстрів нїхто не зістав зранений.

Підчас перерви прийшло до горячої виміни слів між социялїстами, а членами нїмецкого Союза і християньскими суспільниками. На вість про замах явив ся в салї предсїдник мінїстрів бар. Ґавч; оглядано слїди куль на мінїстерияльній лавцї і під естрадою предсїдника палати; на естрадї найдено кулю.

Предсїдник полїциї Бжежовский сейчас явив ся в парляментї; всї входи до палати замкнено, нїкого не випускано. По спійманю злочинця, ґалєриї опорожнено.

Злочинець Микола Неґуш Ваврак, (по нашому значить: Вовк) є нащадком славної чорногорскої родини, видаленої в XVIII віцї з Чорногори за змову проти свого князя. Рід сей числить до 2000 осіб і мешкає в части в Шібенїку (Sibenico), а в части в Задарі. Ваврак числить 24 лїт і є столярским помічником в Шібенїку. При ревізиї найдено при нїм револьвер і книжочку ощадности; був в цїлковито знищеній одежи так, що дивною є річию, що єго пущено на ґалєрию. По арештованю і провізоричнім переслуханю на місци предсїдником полїциї, відставлено єго на полїцию при „Lichtenfelsgasse“, де єго знова переслухано. Ваврак зізнав, що до злочину привів єго іронїчний(?) усьміх мінїстра Гохенбурґера підчас бесїди посла Адлєра. Ваврак прибув недавно до Відня і був на одних социялїстичних зборах, а мешкав в готелю „Riva“.

Підчас перерви зібрали ся провідники клюбів на нараду, чи засїданє має відбувати ся дальше, чи нї.

Конференция ухвалила, що засїданє має дальше відбувати ся. Адлєрови позволено дальше говорити.

Коли зачало ся засїданє, війшов на парляментарну трибуну містопредсїдник палати Пернерсторфер. Принято єго такими криками, яких парлямент ще може не чув. Оклики: „убийники, злочинцї, пфуй, абцуґ!“ падали зі всїх сторін салї, а найголоснїйше з нїмецких лавок і так пристрастно, що Пернерсторфер не могучи сказати нї слова, зійшов з президияльної трибуни.

Предсїдник палати Сильвестер висловив в поважний і рішучий спосіб обуренє з причини непошанованя парляментарної палати і предсказав, що запорядив всї средства, щоби палата мала можність нарад без нїяких перешкод.

Посол Адлєр кінчив перервану бесїду, атакуючи в зухвалий спосіб правительство, так, що инші посли що хвиля єму перервали.

Після него забрав голос бар. Ґавч і говорив з великим притиском і піднесеним голосом. Єго бесїда тревала 7—8 хвиль. Заявив, що социялїстичний табор відповість за революцийну аґітацию і викликане нею замішанє.

Социялїсти піднесли оклики і звернувшись до мінїстерияльних лавок кричали: „злочинцї“!

На се відчитав бар. Ґавч з вечірних дневників віденьских справозданя з социялїстичних зборів, де загрівано зібраних до революциї. В часї дорожнечі треба супокою до нарад над средствами запобігаючими. „Ви ту сказали, — кінчив промову предсїдник мінїстрів — що мене не боїте ся, а я вам відповідаю, що я вас не злякаюся, анї не уступлю вам.“

По знаменитій промові барона Ґавча, нагодженій довготреваючими оплесками, говорив ще посол Бехлє, що вказував на погубну аґітацию социялїстів і складав ґратуляцийні желаня мінїстрови справедливости.

Чеські посли поставили інтерпеляциї в справі подій в парляментарній галї.

П. Дашиньский намагав ся боронити социялїстів, п. Стельц дякував бар. Ґавчови за енерґічну поставу. На сїм замкнено наради, до нинї, год. 11. перед полуднем. На дневнім порядку: вибір президиї, дальше читанє дорожняних внесків, перше читанє предложеня про правильник палати.

Італїйско-турецка війна.

І так Триполїс вже в руках Італїйців. „Secolo“ доносить урядово, що передвчераво 11. год. передполуднем **Триполїс піддав ся Італїйцям**; допоміг їм в сїм триполїтаньский бурмистр, що дав ся приманити італїйскому грошеви, зрадив інтереси і честь рідного краю і втїк не знати куди. Гріш відіграє скрізь свою ролю.

Берлїньскі часописи зазначують, ще бомбардованє Триполїсу не нанесло богато шкоди. Ґубернатор турецких війск перед здачию вислав парляментаря до італїйского адмірала, котрий зажадав представленя условин капітуляциї. У вістках італїйских часописий надісланих до Берлїна представлено справу так, немовби то турецкий ґубернатор віднїс ся сам до італїйского адмірала з предлогою, щоби Італїйцї як найскорше вийшли на сушу (?), бо се буде одинокий спосіб для уникненя заворушень. Турецкий ґубернатор не мав війска, бо часть армії відмашерувала на полудне. Італїйцї обсадили місто морскими і пішими полками.

„Giornale d' Italia“ потверджує окупацию Триполїсу Італїйцями і додає, що часть турецкої залоги піддала ся, друга часть цофнула ся в глубину краю.

Урядово оповіщає Італїя через аґенцию Стефаньо'о, що бомбардованє, яке розпочато передвчера довкруг Триполїсу, увінчало ся успішним вислїдом. Корабель „Garibaldi“ вїхав до порту; біля здобутих батерий найдено три трупи. Гармати загвозджено:

З Риму доносять, що тепер зачнуть Італїйцї бомбардувати місто Бенґазі і Дерну. Здає ся, що і ту не застануть Італїйцї великого опору.

Як Італїя так і Туреччина готовлять ся дальше до воєнних дужань. Дня 3. с. м. 200 італїйских резервістів, перебуваючих в Інсбруцї і околицї, виїхало до Італїї. Дня 4. с. м. переїхало через Інсбрук 6 ваґонів резервістів, що були на роботї в Нїмеччинї. Резервісти їдуть поспішними поїздами. Неаполїтаньскі дневники подають вість, що король Віктор Емануїл III. прибуде 10. жовтня до Неаполю, щоби попращати експедицийний корпус, який того дня виїде на море.

Не дармують також Турки. Про бомбардованє Триполїсу пише наочний сьвідок, дописець анґлїйскої часописи „Daily Chronicle“. Дописець находив ся в віддаленю 10 миль від порту на турецкім кораблї, як зачали огонь. Турки в Триполїсї боронили ся вельми енерґічно, та їх канонада не досягала кораблїв. Комендант атакуючої італїйскої фльоти визначив речинець до здачі, коли речинець минув без відповіди, бомбардованє зачало ся вдруге. Вистріл з корабля „Garibaldi“ знищив морску лїхтарню. Страти в містї вельми значні, однак годї їх на разї оцїнити.

Для нас вельми цїкаве буде становище італїйских католиків супроти війни: Розяснити се становище годить ся тим більше, що социялїстичний „Głos“ виступив у вчерашнім числї з пристрасною напастию п. н. „Watykan wobec polityki rozboju“, де в нечувано ординарний спосіб піддано безбощадній критицї становище католиків в сїй важній хвилї. Знаменитою відповідию на сей напад і повязані з ним інсинуациї є статя віденьского „Vaterland-у“, яку нашим читачам подаємо отсе в перекладї. Ся статя тим важнїйша, що як запримічує редакция, походить „з особенної сторони“.

„Католики — зазначує автор — поводили ся доси рівнодушно і без довіря супроти держави, яка позбавила Сьв. Отця сьвітскої власти і яку мусять уважати за свого противника. Отже годить ся ствердити, як поводять ся в справі італїйско-турецкої війни.

„Коли справи розглядати під безпосереднім кутом видженя, то італїйскому католикови оставало би лише одно: приневоленє до мовчанки националїстичних прямовань і се з двох причин. По перше тому, що італїйска полїтика в триполїтаньскій справі рівнаєся очевидному переступленю всїх основ справедливости. Можна на Туреччину звалювати відчальність за погану господарку в Триполїсї, та не можна обтяжувати єї виною за малі і великі прикрости, які падуть на мешкаючих там Італїйців і на европейскі научні виправи, а то з тої причини, що Туреччина боронила ся в сей спосіб, як знала, проти держави, що від давна не таїть ся з апетитом на сю турецку провінцию. Колиб Італїя отверто зрекла ся всїх заборчих забаганок, то мартирольоґія, інсценїзована турецкими властями, скоро покінчила би ся

„Другою причиною, ізза якої італїйскі католики не пособляють триполїтаньскій авантурі, се то, що католикам чейже не залежить на зростї сеї Італїї, яка держить Христового Заступника, як вязня в Ватиканї. Пособлюваню зросту могучости ворогів католицкої Церкви не буде справдїшний католик допомагати. Очевидно католики, а не сьв. Столиця, яка заховує ся з резервою в сїй справі. Сьв. Столиця в обаві о тисячі вірних, які розсїли ся по берегах Африки, які можуть з часом підпасти руйнуючим впливам инших держав — може ще гірших чим Італїя, мусить бути до певної міри навіть прихильною триполїтаньскій експанзиї. Є все таки надія, що будучність Італїї не попаде в руки масоньства, але піде на службу справедливости і правди.“ Ось таке становище католицизму до італїйско-турецкої війни.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина

В угорскім соймі попутали ся відносини так, що всї полїтичні сторонництва навіть про найблизшу будучину не мають нїякої певности. Правительственна більшість була приневолена числити ся з тактикою опозициї, котра проволїкала в безконечність розправу над війсковими предлогами. Тепер знов опозиция є сеї думки, що правительство і єго більшість не має иншого виходу, як поборювати обструкцию насильно. Представником сего крила правительственого, що хоче хватити ся найострійших способів, єсть неперечно ґр. Стефан Тісса і тому єго висувають в сам осередок задумуваних насильств. До сего погляду причинила ся вість, що часть правительственного дневникарства висуває ґр. Тіссу як кандидата на предсїдника сойму. Запитаний о се одним дневникарем ґр. Тісса відповів, що нїчого про се не знає, але не супротивляє ся сему, щоби єго малювали яко чорта на стїнї. Оден член теперішної президиї соймової заявив, що жиємо у вельми труднім полїтичнім положеню і всякі вісти є можливі в нинїшних часах. Однак здїйсненє згаданої в горі вісти значилоб цїлковите зірванє мостів для опозициї. Президия сойму і більшість є того переконаня, що реґулямін палати треба конечно змінити, але се може стати ся тілько на парляментарній дорозї.

В сїй справі переговорював ґр. Куен-Гедерварі з ґр. Тіссою, однак не дійшли до нїякого вислїду. Клюб безпартийних сорокосьмаків постановив на случай заостреня реґуляміну і понаглюваня війскової реформи злучити ся з обидвома ґрупами независимців до найрізкійшого опору.

Клюб Юстівців обговорював порушену одним правительственним дневником вість, що правительство думає завести кльотіру і признати предсїдникови власть, покликувати війскову асистенцию, як се находить ся в реґулямінї сойму з 1848 року. Се викликало велике роздратованє в клюбі і ухвалено ужити всяких можливих способів проти того. В сих днях нема засїдань сойму, а посли мають удати ся до виборчих округів, щоби там пізнати настрій населеня.

Босаньский сойм сойм зібрав ся 2. жовтня на другу сесию, котра звертає на себе загальну бачність, бо на дневнім черзї стоять вельми важні справи, котрі насувають правительству чимало трудности.

Радикальні посли заявляють, що не ухвалять правительству нїчого, однак умірені круги звертають вправдї бачність на великі трудности що до поодиноких предлог, однак запевняють, що охочі до працї посли і сим разом будуть дбати про можливість спокійної роботи. В правительственних кругах оцїнюють сї трудности положеня, бо невдоволенє в усїх таборах є значне. Постанови обосторонних правительств впровадили босаньске правительство у вельми скрутне положенє і тому краєве правительство повинно приготовити ся на великі бурі.

Заграниця.

Про альбаньску справу з оглядом на сучасне воєнне положенє подає дописець „Vossiche Zeitung“ з Риму знаменний погляд. „В Італїї — пише він — одушевленє війною, так розгоріло ся, що в одвічальних кругах журять ся тим, що нарід схоче більше домагати ся, як кусника Триполїсу. Колиб сегодня правительство схотїло помирити ся з неприятелем і при тім вдоволити ся лише африканьскою кольонїєю, то се викликалоб страшне розчарованє.

Всї думки і змаганя звернені тепер на Альбанїю.

Також дневники, близкі правительству, приготовляють на сї заборчі забаги мудро і обережно, але виразно. Так пише уживаний правительством до таких справ „Corriere della Sera“, що „колиб війна прибрала широкі розміри, нїхто не міг би за се потягати Італїю до одвічальности; вина за се упала би єдино на Туреччину“. Між тими стрічками можна вичитати легко, до чого все там змагає.

Сам Джулїяно заявив справдї, що малі держави балканьскі перечислилиб ся, колиб думали, що Італїя принялаб їх бажаня за свої, однак більша і сильнїйша, як воля мінїстра заграничних справ єсть безмежна народна пристрасть, котру не так легко спинити. Колиб усе ішло по волї народу, то Італїя була би приневолена розправити ся з Туреччиною на весну. Тепер кождий в Італїї каже: друга така нагода не лучить ся, щоби довершити цїлої роботи на Балканї. І не тілько нарід, але ще більше духовеньство голосить війну проти невірних. Ще нїколи перед тим, як Рим став столицею держави, не пособляли так клерикальні часописи правительству, як від вибуху війни з Туреччиною.“

Супроти того берлїньский „Localanzeiger“ звіщає з Софії: „Великі держави заходять ся коло гашеня воєнної пожежі. Австро-Угорщина велїла заявити кабінетам, що не думає вмішувати ся на Балканї. З другого боку домагає ся Росия в Білгородї, в Цетинїї і в Софії рішучої заяви в користь удержаня теперішного стану посїданя на Балканьскім півострові.

Про воєнний похід монархістів і події в Порто звіщають з Лїсбони: „Хоч урядове дневникарство намагало ся зменшити значінє монархічного повстаня в північній Портуґалїї, то мимо того ся подія є вельми поважна. Що йно наспівші вісти вказують, що єсть добре обдуманий плян в цїли привернення монархії. В останних днях удержували ся вісти про велике повстанє приготовлюване на півночі для поваленя републики. Правительство почало зараз на се приготовлятись. В суботу о півночі переходили численні товпи народа улицями міста Опорто. Сучасно дістав начальник полїциї безіменне повідомленє, що вибухне про-

тивна революция о 4-ій в ранці. Монархісти наміряють напасти всї касарнї і знищити війска прихильні републицї.

Начальник поліциї і військовий ґубернатор заалярмували зараз усї війска. Багато домів, в котрих крили ся підозрілі монархісти, перешукано і многих заговорників увязнено. Всї були узброєні револьверами, штилетами і карабінами.

О год. 1/2 4 в ранцї війско з підмогою карбонарів і членів републиканьских тайних товариств зробило загальний напад на католицкі клюби. Заскочені монархісти утїкали на крівлї домів. Чимало оружя забрано. На ріцї Дуеро відкрито підозріний корабель, навючений ріжними родами оружя і амунїциї. Тимчасом дізнало ся правительство, що монархісти окружили у Villa Nova de Gaya, містї, на другім березї Дуера, насупротив Опорта, відділ републиканцїв в намірі, щоби єго знищити. Вислано зараз відділ війска і карбонарів.

О 5-ій годинї в ранцї було війско готове до нападу на кришталову палату, до котрої скрило ся чимало монархістів. Війско не зустрінуло ся з ніяким опором. Більшість монархістів утекла підземними хідниками і бічними дверми. Узброєні міщани стріляли на утїкаючих монархістів. Залогу в Опорто скріплено, а она стоїть день і ніч на поготові. Дальших вістий вижидають з тривогою".

Лїсбоньский дневник „Novidates" звіщає під днем 2. с. м., що з Verin тисяч монархістів прибуло на границю, а всї узброєні револьверами і мавзерівскими карабінами. А „Echo de Santiago" доповнює сю вість, що „капітан Paiva Conceiro, провідник монархістів, 1. с. м. (в недїлю), о 2-гій год. вранцї на чолї 4.000 жовнїрів і кількох гармат та одної мітрелєзи війшов до Портуґалїї.

З Лїсбони д. 2. с. м. о 10. год. 40 мін. вечер звіщають: „Часопись „Mundo" оповіщує, що коло Chaves (на півн. границї Портуґалїї) перейшов віддїл монархістів під начальством Conceira границю. Прийшло до бою з републиканьскими війсками, в котрім поляг один републиканець. Говорять, що від вчера (недїлї) точить ся бій між монархістами і републиканьским війском, однак урядово відказують всякого поясненя."

Друга о год. 1·50 надана телеґрама звіщає, що на основі звісток дневникарских монархісти намагали ся знищити зелїзничий шлях і гостинець Leiria-Pombal. Дневникарство візване правительством, щоби оповіщувало тілько відомости подавані правительством про монархічний рух. Рух сей не обмежає ся лише на північну сторону краю.

Урядова нота звіщає, що крім Опорта, підняло ся населенє проти републики також в Guimaraet, Figueiror, Paredes, Santo Tyrso, а в сїм останнім містї вивішено на радницї монархічний прапор.

Домівка Редакциї, адміністрациї і експедициї „Руслана" містить ся при улицї Хмельовского ч. 15., II. поверх.

НОВИНКИ.

— **Календар**. В суботу: руско-кат.: Теклї перв.; римо-кат.: Юстини д. — В недїлю руско-кат.: Евфрозини; римо-кат.: Бриґіди.

— **Канцелярия „Християньско-суспільного Союза"** у Львові находить ся в улицї Хмельовского (давнїйше Ґолембя) ч. 15, II поверх. Сюди треба звертати ся в усїх справах Союза, по всякі виясненя ітп. і сюди надсилати членьскі вкладки. Тут також відбувають ся засїданя старшини Союза.

— **Протест** духовеньства деканату пістиньского, зібраного дня 28. вересня 1911 на дек. соборі в Молодятинї, проти богохульств і єресий в 54. ч. дневника „Дїло". Атеїстичний дневник „Дїло" повеличав ся з весною с. р. своєю — як сказав — „дивно могутною силою в ходї перетвореня нац. сьвідомости і етики невримими доріжками", і в почутю тої своєї сили та „влади над душами" зважив ся в ч. 54. з 10. марця 1911 вдерти ся у саме серце, в саме „Сьвятая Сьвятих" нашої віри, та своєю безбожною рукою сягнути аж у тисячилїтну науку вселеньскої Церкви і доґматів св. віри, щоби їх опоганити. В тім ч. „Дїло", коментуючи Шевченкову поему „Марія", висказало найплюгавійші єреси і богохульства проти доґматів о сьвятости „присного" дївства Богоматери, о воплощеню Сина Божого та о сьвятости Тайни супружества. З великим жальом в серци, що найпочитнїйший до тепер у нас дневник в своїй безбожности осьмілив ся аж так далеко загнатись, ми протестуємо однодушно, рішучо і з найбільшим обуренєм проти такої цинїчної зневаги основних правд нашої св. віри та релїґійних почувань кождого віруючого християнина. — *Ал. Слюсарчук*, декан, *Я. Андрийшин, А. Арсенич, В. Вергун, Е. Данилович, Гр. Дурделла, І. Кобриньский, М. Левицкий, В. Луговий, А. Майковский, І. Монцїбович, В. Озаркевич, В. Пік, А. Поповский, І. Придаткевич, І. Рогужиньский, М. Романовский, Н. Смалько, Ю. Ставничий, Т. Шухевич.*

— **Отворенє першої українськоі торговельної школи у Львові** відбуло ся вчора (дня 5. с. м.) в льокали товариства „Просьвіти". Після Богослуженя, відправленого о. радн. Лопатиньским, зійшла ся молодїж до шкільної салї, куди прибула також ширша громада нашої інтелїґенциї. Явили ся тут радн. дв. Барвіньский, радн. Шехович, радн. Ревакович, радн. Кивелюк, о. радн. Стефанович, меценас др. Стефан Федак, проф. В. Шухевич, дир. Нагірний, проф. Залозецкий, дир. Саєвич, проф. Студиньский крім родичів учеників, чи учениць. З Поляків прибув на се сьвято директор торговельної академії, член Ради шк. краєвої п. Павловский. Перший промовив проф. Шухевич, який зазначив, що головну заслугу введеня в житє сеї школи треба приписати товариству „Просьвіта" якому в поміч приспіли з щедрими дарами наші фінансові інституциї. Директорови сеї школи, проф. Ром. Залозецкому і молодежи зложив проф. Шухевич щирі желаня найкрасших успіхів і заявив, що з нинїшним днем школа отворена. Проф. Залозецкий зложив подяку за желаня та візвав молодїж до щирої працї над собою, щоби була не лише розсадником торговлї, але сповнила також на нашій землї горожаньску службу. Радн. двора Ол. Барвіньский взивав молодїж, щоби учила ся побіч фахових предметів точности, совісности і обовязковости, бо лише на тих прикметах росте житє народів. Дир. Павловский підніс вагу дволїтної школи, зазначив, що она має більше значінє, чим торговельна академія, обчислена на велику всесьвітну торговлю, можливу у Віднї, Триєстї та великих містах, а не у нас. Бесїдник взивав молодїж, щоби учила ся, щоби з неї виросли не лише кадри добрих робітників на поли торговлї, але також достойні пошанованя люди і члени своєї суспільности. На сїм закінчило ся сьвято, а молодежи відчитано подїл годин. Вписало ся до школи 38 учеників, в тім числї вісїм панночок. Щасти Боже початому дїлу!

— **Жертви на „Дім Сиріт" в Станїславові.** На бездомні, голодні і нагі сироти зволили дальше зложити жертви на книжочку вкл. ч. 81. „Власної Помочи" в Станїславові отсї Добродїї: о. Нестор Соневицкий з Івана Пустого 10 К і кличе о. радника Клим. Соневицкого з Гадиньковець і о. Ухача, завідателя з Єрмаківки. На соборі деканальнім скальскім в Чорнокінцях вел. зложили: о. дек. Мицьковский 4 К, о. Курдидик 2 К, о. Росткокич 5, о. Петро Павлюк 2, о. Ант. Казновский 2 К, о. Палагіцкий 2 К, о. Чайковский 1 К, о. радник С. Матковский 2 К, о. В. Ковч 2 К, о. Вагнаньский 2 К, о. Биліньский Дион. 1, о. рад. Левицкий 4 К, о. Федоровский 1 К. о. Лудик 1 К, о. Уляницкий 1 К, о. Назаревич 1 К, о. Зїнко 2 К, о. Брикович 2, о. Крвавич 1 К, о Гордієвский Порф. 4 К — разом 42 К; о. Йос. Дженджера з Цуцилова 15 К і кличе д-ра Окуневского, посла до парляменту, д-ра Евг. Озаркевича і Як. Панусєвича ц. к. майора в Самборі, о. Іван Вонсуль з Боришковець зложив 4 К і обіцяв прислати пізнїйше ще 50 К, о. дек. Вас. Попель 50 К з нагоди своєї інституциї на Олешу, а 20 К з нагоди посьвяченя сокільского прапора у Львові 20 К, о. Вяч. Збудовский з Зубрця 10 К, о. Іван Придаткевич з Стопчатова від себе 10 К, крім сего зібрав межи парохіянами 25 К, о. декан Саврий з Вербінця 10 К, п. Стеф. Фіґолева з Коломиї 4 К і кличе п. Є. Станецку і п. О. Поповичеву з Коломиї, о. Ів. Ляторовский з Долини замість желань з нагоди вінчаня п. З. Левіньскої і д-ра Евг. Бурачиньского з Черновець 2 К; на соборі дек. пістиньскім зложили: по 2 К о. дек. А. Слюсарчук, о. Лїсїнецкий о. радн. Т. Шухевич, о. І. Монцїбович, о. А. Арсенич, о. Гр. Дурделля, о. радн. В. Луговий, о. В. Вергун і В. Пік, по 1 К зложили о. Ю, Ставницкий, о. І. Придаткевич, о. М. Романовский, о. А. Майковский, о. Ю. Андрийшин і о Е. Данилович; кромі сего о. Вол. Озаркевич з Березова 5 К, — разом 29 К; о. Мих. Проскурницкий з Бабинець 20 К і кличе о. Гр. Ковча з Кошиловець і о. Вол. Величковского з Шупарки, кромі сего заявляє, що в вересни прислав 14 К не від себе, але від парохіян, зібрані за ініциятивою о. Малицкого зі Станїславова; о. Яків Заяць в Камінках (поч. Богданівка) 3 К; о. радн. І. Проскурницкий з Коропця 10 К. о. Стефан Проскурницкий 5 К; о. І. Брикович з Копачинець 5 К і кличе о. Вол. Добряньского з Чернелицї і о. П. Чужака з Губина. Збірка в Вербіжи нижн. через о. Е. Даниловича 8 К і 6 сот; кромі сего зложили о. Данилович 1 К, п. Вишиванюк 1 К, п. Іванівна 1 К, о. П. Попаца з акафисту 4 К 20 сот., від себе 1 К; о. радник В. Луговий 5 К і кличе о. М. Левицкого з Вербіжа і о. М. Совяковского з Торговицї; о. радн. Ник. Лепкий з Коломиї 5 К, о. крилош. Вальницкий 1 К. — Разом зложено до тепер **2.458 К 84 с.**

Складаючи прилюдну подяку в імени бідних сиріт, котрі вже знайшли приют і старанну опіку, прошу і на дальше о ласкаву підмогу як датками так і теплим словом а заразом заявляю, що діточки ті бідні що дня вечер і рано, зложивши побожно рученята молять ся до Всевишнього о адоровлє і благословенє Боже для своїх Добродїїв, а я увірений, що ті їх мольби вислухає Отець Небесний, і за ласкаві датки надгородить стократно. В Станїславові, дня 4. жовтня 1911. — *О. Гордієвский* парох.

— **„Побожні" ремісники.** Ми свого часу напятнували були непошанованє недїлї рускими правниками, котрі свої загальні збори скликують все на недїлю рано. Тепер бачимо, що слїдом за правниками йдуть й наші львівскі ремісники з тов-а „Зоря". Они позволили собі також скликати загальні збори на 10. год. рано в недїлю 8. с. м., отже в часї, коли у всїх церквах відправляють ся торжественні Богослуженя. На порядку зборів поставлено справу продажи і купна реальности. Може що на тих зборах найдуть ся ремісники з поза видїлу, котрі запротестують проти назначуваня видїлом „Зорі" зборів на недїлю рано. Жидівскі ганделеси певно не уладжували би своїх зборів в шабас рано. Але наші панове ремісники то прецїнь „поступові" і сьвяткованя недїлї не узнають. Се справдї скандал!

— **Школа імени С. Грушевского в Києві.** Минулої суботи, як пише „Рада", шкільна міска комісия на чолї з д.д. Бурчаком та Фальберґом приняла від будівничого Рибуша шкільний будинок імени С. Грушевского, поставлений на Петропавловскій площі на Куренівцї. Будинок сей поставлено за гроші, пожертвовані С. Грушевским (батьком проф. унїв. Михайла Грушевского); коштує він до 118.000 карб. Виконавець волї покійника проф. Мих. Грушевский добив ся того, що школу сю дума ухвалила збудувати в українськім стилю. На жаль, поки розвязано в думі питанє про стиль будинку будівничий уже встиг вивести перший єго поверх по начерку пляну міского архітекта Брахмана. Українському архітектови В. Кричевскому, колиб він захотїв додержати стилю в чистотї, довело би ся переробляти на ново. Д-й Кричевский мусїв залишити в сїм поверсї форму вікон надану Братманом (закруглені в горі), і тільки двоє парадних вхідних дверей переробив на український стиль, зрізавши їх кутки в горі та приладивши до них невеличкі ґанки з високою типічною покрівлею. Ганки справляють дуже миле вражінє. Але ще приємнїйше виглядають другий та третий поверхи й самий дах будинку. Вікна тут дуже великі, всї із зрізаними в горі кутиками, як в старих українських церквах, по стїнах з фасаду розсипано дуже влучно підібраний український рослинний орнамент з ріжнобарвних кафлїв. Дах — високий, з високими, вузкими, нїби приплюснутими комінами і стильними віконцями. Відповідно до характеру архітектури всього будинку зроблено й огорожу навколо него — з дощок, високу з трохкутними дїрками в верхнїй її частинї, з високими островерхними мурованими стовпами. Службові будиночки в серединї двору теж стильові. Загальний вигляд будівлї надзвичайно ефектовний, величний і ориґінальний. Ще здалека як підїзжати до Петропавловскої площі, очи глядача зупиняють ся на школї імени Грушевского. Що до стильности архітектури, то у Києві ще не було такого гарного і за виїмком вікон в першім поверсї яскраво стильного українського будинку. В серединї школа імени Грушевского не має нїчого українського, але в нїй все примінено до останних вимог педаґоґіки і шкільної гіґієни. Всього тут є більше 20-ти кімнат; з них 12 найкрасших, найсьвітлїйших призначено на кляси (на 600 учеників, по 50 в кождій клясї); на другім і третім поверсї мають вчити ся окремо хлопчики й дївчатка, а на першім міститиметь ся дитячий сад панї Дараган, тут же є кухня для дїтий, їдальня, дві великі салї (на другім поверсї — рекреацийна, а на третім — актова, з двома рядами вікон). Наука в школї почнеть ся незабаром.

Наука, умілість і письменьство.

Др. Богдан Барвіньский. **Оповіданя з рідної історії.** Жовква. Печатня ОО. Василиян. 1911. Накладом „Видавництва Чина св. Василия В." 8° стор. 190+1 ненум. +XXXVI (ілюстраций) +2 карти. Цїна в оправі 2·20 К. (В слїдуючім тижнї книжка появить си в книгарнях).

Зміст: Вступ. І. Що таке рідна история? II. Словяни. 1. Правітчина Словян, їх назва і розселенє. 2. Занятя, віра і прикмети Словян 3. Перші словяньскі держави, Початки Польщі. 4. Введенє християньства серед Словян.

Історія України-Руси.

І. Українсько-руский нарід і єго землї.

1. Імя і історичний розвиток імени українсько-руского народу; простір і численність. 2. Границї земель українсько-руского народу тепер а давно. 3. Словяньскі предки українсько-руского народу. 4. Зверхний вигляд занятя і прикмети. 5. Віра і релїґійні обряди. 6. Домашне, родинне та суспільне житє.

II. Казочна история України-Руси.

1. Переказ про св. Андрея і основанє Києва. 2. Лїтописне оповіданє про закликанє Варягів: Рюрик, Аскольд і Дир. 3. Князь Олег Віщий.

Перша доба.

Від початків Рускої держави до утрати єї самостійности та переходу під владу Литви і Польщі.

І. Св. Володимир Великий (979—1015).

1. Початки Рускої держави. 2. Перші київскі князї: Олег, Ігор, св. Ольга, Сьвятослав. 3. Володимир Великий відбудовує Руску державу. Відносини до сусїдів, 4. Відносини до Греції. Охрещенє Руси. „Двоєвіре". 5. Культура на Руси за Володимира: будівництво, штука, гроші, осьвіта. 6. Внутрішне правлїнє Володимира: відносини до громади.

II. Ярослав Мудрий (1019—1054).

1. Боротьба о Київ. 2. Відносини до сусїдів. 3. Внутрішні справи: розширенє християньства, законодавство, осьвіта, будівництво. 4. Подїл держави: заповіт Ярослава.

III. Володимир Мономах (1113—1125).

1. Руска держава розпадає ся: княжі усобицї. 2. Змаганя Володимира Мономаха до згоди. Боротьба з Половцями. 3. Володимир Мономах київским князем; відносини до сусїдів; внутрішна дїяльність. „Поученє дїтям". 4. Занепад Києва. Початки Московскої держави і московского народу.

IV. Данило Романович Галицкий (1205—1264).

1. Князї Ростиславичі. 2. Роман Мстиславич, „самодержець всеї Руси". 3. Боротьба о Галичину. 4. Татари: битва над Калкою і зруйнованє Києва. 5. Данило в ордї. Союз з Угорщиною. 6. Зносини з папою. Коронация Данила. 7. Відносини до инших сусїдів. 8. Відносини до Татар. Смерть Данила. 9. Останні хвилї Галицко-волиньскої держави.

V. Державний і громадский лад, побут і культура на Руси в княжій добі.

1. Князь, віче, боярска рада. 2. Дружина; церковні люди, „люди". 3. Побут і культура.

Друга доба,

Українсько-рускі землї під владою Литви і Польщі.

І. Боротьба Литви та Польщі о Галицко-волиньскі землї.

1. Литва збирає рускі землї. 2. Любарт галицко-волиньским князем. 3. Правлїнє Казимира Великого в Галичинї.

II. Злука Польщі і Литви.

1. Охрещенє Литви і перша злука з Польщею. 2. Боротьба Литви о державну самостійність. 3. Повстанє князя Глиньского. 4. Люблиньска унїя.

III. Суспільний лад в українсько-руских землях під литовским і польским правлїнєм.

1. Зміна давного ладу. 2. Князї-пани. 3. Земяни-шляхта, путні бояри, неповноправна шляхта. 4. Селяни; останки громадскої самоуправи; закріпощенє. 5. Міщани і духовеньство.

IV. Князь Константин Острожский (1540—1608 і Берестейска унїя (1596).

1. Занепад осьвіти на Руси. 2. Церковні братства. 3. Острожска академія. 4. Заходи около церковної унії. 5. Берестейска унія. Св. Йосафат Кунцевич.

Трета доба.

Боротьба українсько-руского народу за самостійність України-Руси та упадок народного й культурно-релігійного житя.

I. Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний (1614—1622) і київский митрополит Петро Могила (1632—1647).

1. Доля українсько-руского народу під польским правлінєм. 2. Початки козаччини. 3. Початки козацкого устрою. 4. Перші козацкі війни з Польщею. 5. Гетьман Сагайдачний. 6. Київска Могилянська колеґія.

II. Гетьман Богдан Хмельницкий (1648—1657).

1. Нові козацкі повстаня. 2. Хмельниччина. Перша війна з Польщею. 3. Дальший похід Хмельницкого. Вїзд до Києва. 4. Друга війна з Польщею. Зборівский договір. 5. Розрив з Польщею і злука з Московщиною.

III. Руїна (1657—1687).

1. Козацкий лад на Україні. 2. Гетьман Іван Виговский. 3. Гетьман Петро Дорошенко.

IV. Гетьман Іван Мазепа (1687—1709).

1. Новий суспільний лад в лївобічній Україні. 2. Боротьба Мазепи за самостійність України. 3. Знесенє Гетьманщини і зруйнованє Січи. 4. Гайдамаччина і Коліївщина. 5. Опришки.

V. Народне і культурно-релігійне житє в українсько-руских землях від половини XVII. столїтя.

1. Народне і культурно-релігійне житє в українсько-руских землях Польщі. Синод в Замостю. 2. Народне й культурно-релігійне житє в українсько-руских землях під Московщиною.

Четверта доба.

Відродженє українсько-руского народу під владою Росиї і Австриї.

I. Відродженє українсько-руского народу під владою Росиї.

1. Почин народного відродженя на Україні: Іван Котляревский. 2. Харківский кружок. 3. Тарас Шевченко. Кирило-Методиївске братство. 4. Петербурский і київский кружок. Знесенє кріпацтва. Указ з 1876. р. 5. Нові часи: „подув весни“ з Росиї.

II. Відродженє українсько-руского народу під владою Австриї.

1. Прилука Галичини і Буковини до Австриї. 2. Заходи австрийского правительства около подвигненя галицких і угорских Русинів. 3. Почин галицко-руского відродженя: „Руска трійця“. 4. Подув „весни народів“ в Галичині. 5. Москвофільский і народовецкий рух. 6. Нові часи: просьвітно-науковий і господарский розвиток українсько-руского народу в Галичині. Почин відродженя і занепад Угорскої Руси. 8. Відродженє Буковиньскої Руси. 9. Американьска Русь; українсько-рускі переселенці з Угорщини, Галичини і Буковини.

Літописна табличка найважнїйших подій в історії України-Руси.

Вибір з літописних оповідань про українсько-руский нарід в давнину та про єго славних людий.

I. Подорож Русинів з Новгорода Великого Дніпром та Чорним морем до Царгорода. II. Хоробрість князя Сьвятослава Ігоревича. III. Переказ про Кожемяку. IV. Длячого князь Володимир Сьвятий приняв Христову віру з Греції? V. Засновини Печерскої Лаври. VI. Дбалість князя Ярослава Мудрого про украшенє Києва та книжну науку. VII. Про воєнні походи та пригоди на ловах князя Володимира Мономаха. VIII. Татари здобувають Київ. IX. Німці подивляють пишний стрій князя Данила і зброю єго війска. X. О пресьвітлім і православнім Василю князю острожскім, київскім воєводї. XI. Оповіданє про вдачу, житє-бутє та хоробрі діла козаків. XII. Про вдачу і хоробрі діла гетьмана Петра Сагайдачного. XIII. Посольства чужосторонних володарів у гетьмана Хмельницкого.

Спис образків.

1. Київ ізза Дніпра. 2. Київ, де був старий город. 3. Новгород Великий з княжим двором Ярослава Мудрого (зі старинного малюнка). 4. Аскольдова могила в Києві. 5. Печерска Лавра і печерскі оселї в Києві. 6. Київске війско (зі старинного малюнка). 7. Київска княжа родина (так убирали ся й бояри і богаті люди, зі старинного малюнка з 1073. р.). 8. Князь св. Володимир Велики (так зображений на київских грошах). 9. Анна Ярославна, королева француска (з ритовини на основі старинного малюнка). 10. Золоті і срібні гроші Володимира Великого. 11. Соборна церква св. Софії в Києві в XI. ст. (зі старинного малюнка. 12. Останки „Золотих воріт“ в Києві (після відкопаня 1802. р.). 13. Домовина Ярослава Мудрого в церкві св. Софії в Києві. 14. Домовина Нестора в Печерскій Лаврі. 15. Т. зв. „Нерушима стїна“ в церкві св. Софії в Києві. 16. Останки Десятинної церкви в Києві. 17. Дзвін князя Любарта-Дмитра у Львові. 18. Печатка Юрия Львовича: а) верхна сторона, б) відворотна сторона. 19. Королївский вінець Данила. 20. Власноручний підпис Анни Ярославни. 21. Найстарший знаний вид Львова (з 1617. р., з сучасної ритовини). 22. Замок в Острозї. 23. Гробниця князя Константина Івановича Острожкого в Печерскій церкві в Києві. 24. Т. зв. Волоска (Успеньска) церква у Львові. 25. Руский львівский міщанин, член львівского брацтва (зі старинного малюнка). 26. Князь Константин Константинович Острожский (зі старинного малюнка). 27. Заголовний листок Острожскої Біблії. 28. Св. Йосафат Кунцевич (зі старинного малюнка). 29. Кирило Терлецкий, епископ луцкий (зі старинного малюнка). 30. Іпатий Потій, епископ володимирский (зі старинного малюнка). 31. Петро Могила, київский митрополит (зі старинного малюнка). 32. Козак. 33. Дніпрові пороги. 34. Остров Чортомнил, де була Січ. 35. Галєра і чайки (зі старинних малюнків). 36. Запорожска Січ. 37. Козацка рада (зі старого малюнка). 38. Козацкі клейноти. 39. Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний (зі старинного малюнка). 40. Гетьман Богдан Хмельницкий (з сучасної ритовини). 41. Власноручний підпис Богдана Хмельницкого. 42. Адам Кисіль, київский воєвода (зі старинного малюнка). 43. Гетьман Іван Виговский (зі старинного малюнка). 44. Гетьман Петро Дорошенко (з сучасної ритовини). 45. Гетьман Іван Мазепа (з сучасної ритовини Галяховского 1708. р.). 46. Власноручний підпис Мазепи. 47. Церква побудована Богданом Хмельницким в Суботові (з малюнка Тараса Шевченка). 48. Дім Мазепи в Чернигові. 49. Київска Академія і єї ученики (зі старинної ритовини Інокентия Щирского, монаха Чина св. Василия В.). 50. Іван Котляревский. 51. Тарас Шевченко. 52. Маркіян Шашкевич. 53. Осип Юрий Федькович.

Карти.

1. Карта розселеня Словян: границї цїлої Словянщини і границї розселеня українсько-руских племен в часї утвореня Руской держави (IX.—X. столїтя). Розмр 1 : 15,000.000. 2. Карта найважнїйших місцевостий з історії України-Руси X.—XX. ст. Розмір 1 : 7,400.000.

Телеґрами

з дня 6. жовтня.

Відень. (ТКБ). Правительство предложило начерк закона що до підвижки активальних додатків держ. урядників від VI. кл. ранґи в долину та підурядників і держ. служби. VI. ранґа 10% підвижки дотеперішного акт. додатку, VII 15%, VIII. і IX—20%, X—25%, XI—30%, а підурядники і служба 10% платнї. — Дорогою розпорядків дістануть підвижку також инші держ. функционарі. На функционарів зелїзниць припаде річна підвижка 14 мілїонів корон, а на жандармерию 6,140.000 К. Підвижка держ. урядників винесе 10,045.000 К річно, а служби 2,820.000 К. Разом винесе підвижка 33 мілїони корон річно.

Рим. Аґ. Стеф. доносить з Триполїсу: Вчера в полудне на форті „Султанія“ появив ся італїйский прапор на знак обсадженя форту італїйским війском. Ескадра дала привітні сальви.

Царгород. З Триполїсу нема нїяких вістий.

Петербург. З урядових кругів одержуємо вістку, що номінацию Макарова на мінїстра внутрішних справ цар вже підписав.

Париж (ТКБ). В музею Quiruper в Бретанії украдено образ „Нептун і Амфітрида“ маляра Бушера, вартости 25.000 франків. Злодій хотів імовірно украсти копію »Джіоконди«, приписувану Леонардови да Вінчі, але чуйність персоналу ударемнила сей намір.

Льондон. Бувший портуґальский король Мануїл, який забавляв ся на провінциї на ловах, з огляду на останні вісти з Портуґалії, вернув до Льондона.

Господарскі і торговельні вісти.

Комунікат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу на безроги у Віднї, дня 3. жовтня 1911.

Загальний згін виносив 17.378 штук.

Цїни:

	Пріма:
Безроги галицкі, молоді, легкі,	128—120
„ „ тяжкі і товсті	120—094
„ „ середні і гірші	094—112

Тенденция: Згін сего тижня був о 1661 меньший чим попередного тижня.

Спілки приналежні до „Краєвого Союза для збуту худоби“ доставили 1.813 штук на 3.621 штук, проданих через Хлїборобску Аґенцию для продажи худоби.

Ґімназияльний приватист, вправний інструктор глядає лекциї, або якого небудь бюрового занятя за скромною винагородою. Зголошеня в Редакциї.

Найприступнїйші оферти

Артистична переплетня книжок

Львів, Ринок 10 дім тов. „Просьвіта“

приймає в переплет:

всякого рода наклади.

Книги торговельні і бюрові
Книги церковні, Євангелия.
Книги бібліотечні і т. п.

Сталим відборцям і братствам церковним уділяє кредиту.

Асекуруйте своє майно від огню

в „Днїстрі“!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цїлого народу.

дий Русин повинен асекурувати ся тільки в рускім товаристві взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекурацийного, тільки один

„ДНЇСТЕР“

„ДНЇСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпеченя **селяньских будинків.**

„ДНЇСТЕР“ звертає кождорічний **чистий зиск** своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„ДНЇСТЕР“ оцїнює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісиї запрошує все двох господарів на оцїнителїв.

„ДНЇСТЕР“ дає підмоги **руским школам і бурсам**, де виховують ся селяньскі дїти.

Люди асекуровані в „ДНЇСТРІ“ можуть дістати позичку у всїх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Днїстер“.

Власні фонди „Днїстра“ виносять з кінцем 1910 року 3,052.250 корон.

„ДНЇСТЕР“ приймає обезпеченя на житє у всїх догідних комбінациях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНЇСТРІ“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цїнні папери і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Днїстра“: Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

З нагоди столїтних роковин уродин Маркіяна Шашкевича вказує Заряд канцеляриї Товариства „Просьвіта“ на отсї брошури і книжки, що надають ся на відчити про Маркіяна і до масового ширеня.

1. Столїтє уродин Маркіяна Шашкевича, написав др. Ів. Брик „Просьвітні листки“ ч 33, цїна 10 сот.

Горячо поручаємо сю брошуру незвичайно дешеву а написану живо, приступно і ясно. Книжочка висьвітлює часи до Маркіяна Шашкеввча, сьвітогляд Маркіяна і єго бажаня, єго праця і заслуги, Русалка Днїстрова.

2. Маркіян Шашкевич (з портретом), („Просьвітні листки“ ч. 16.) Зміст: коротенька житєпись, 2) З віршів М. Шашкевича: Підлисє. Над Бугом, З окрушків, Думка, Днїстрованка. Цїна 6 сот.

3. „Руска Письменність“ т. III.: **Твори Маркіяна Шашкевича.** Цїна в звичайній оправі 1 К 60 сот. в гарній оправі 2 К.

Книжки сї висилає ся по надісланю гроший і почтової оплати. При замовленях понад 20 К оплачуємо почту самі. Комісантам значний рабат. Замовленя слати на адресу: Канцелярия Товариства „Просьвіта“ у Львові, ринок ч. 10.

Гіґієничні тутки і паперці з марками і бандеролями Р. Т. П. Русини всюда і все жадати.

АДОТЗ

Одинока галицко-руска фабрика туток і паперців в Збаражи.

ПОРАДНИК

для „Соколів“ і „Січий“

„НА СОКОЛИНИХ КРИЛАХ“.

Зладив С. Ґорук.

Сторін 346, кількадесять ілюстраций крім рисунків до впоряду і вправ. Набувати можна у автора: Львів, ул. Осолиньских ч. 11, або в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові, Ринок 10. по цїнї 3 К 20 с за оправлений примірник. На оплату почти належить долучити 26 сотиків.

Розклад їзди зелїзниць у Львові.

Головний дворець.

Відїзд. рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи		Приїзд. рано	перед пол.	по пол.	вечер	ночи
3·40	8·22*	2·45*	6·05	11·10	Краків	5·50	9·00*	2·00*А	5·48	9·50
—	8·45	2·30*А	7·00*	12·35*	Краків	7·30	10·15	1·30*	8·25*	2·22*
—	—	—	7·30	—	Краків	—	—	—	—	—
—	—	5·46	—	—	Мшана	—	—	—	7·15	—
—	—	3·50	—	—	Ряшів	—	—	1·10	5·40	—
6·15	10·40	2·18*	8·46	11·13	Підволочиска	7·20	11·55	2·10*	—	10·30
—	—	2·35	8·38*●	—	Красне	—	8·08*●	—	10·10	—
6·00	9·15*	2·20*	—	10·48	Чернівцї	8·05	—	2·05*	—	9·34
—	9·37	—	—	2·50*	Чернівцї	—	—	5·52	6·26*	12·05*
—	—	3·05	—	—	Станїславів	—	10·25	—	—	—
—	—	—	6·29	—	Коломия	5·45	—	—	—	—
6·00	10·02Б	1·45	6·50	11·25	Стрий	7·28	11·40	6·45	10·19Б	11·00
7·30	10·02Б	1·45	6·50	—	Лавочне	7·28	11·40	4·25	10·19Б	11·00
7·30	10·02Б	1·45	6·50	11·25	Пустомити	7·28	—	4·25	6·45	10·19Б
6·35	9·05	3·40	—	10·40	Самбір	8·00	9·58	1·40	9·00	—
6·35	9·05	2·15А	3·40	10·40	Любінь	8·00	9·58	1·40	9·00	12·45Д
7·35	9·05	—	3·40	—	Сянки	—	9·58	1·40	9·00	—
7·35	—	2·28	7·49	11·35Е	Рави руска	7·33	—	1·26	8·00	—
7.35	—	2·28	—	—	Белзець	—	—	1·26	8·00	—
7·35	—	2·28	7·49	—	Сокаль	7·33	—	1·26	8·00	—
6·06	10·05Г	12·30Г	4·18П	8·20А	Бруховичі	7·00	8·3·Г	1·26	5·18Г	9·35А
7·22	—	2·503	6·31Г	—	Бруховичі	7·33	11·05Г	1·46Г	7·45П	—
7·35	—	2·28	7·49	11·35Е	Бруховичі	—	—	3·483	8·00	—
8·20	10·25Л	1·35В	3·05Л	6·00	Янів	8·15	1·11Л	4·30	9·25Л	10·00В
8·20	—	—	—	6·00	Яворів	8·15	—	4·30	—	—
5·58	—	—	6·16	—	Підгайцї	—	11·15	—	10·20	—
5·58	—	—	6·16	—	Винники	—	11·15	—	10·20	12·16К
7·50	—	2·50	—	—	Стоянів	—	10·04	—	6·30	—

Підзамче.

Відїзд.						Приїзд.				
6·30	11·01	2·33	9·09	11·33	Підволочиска	7·01	11·35	1·55*		10·13
—	—	2·52	8·51*	—	Красне	—	7·49*●	—	5·16	—
6·12	—	—	6·30	—	Підгайцї	—	10·54	—	8·52	—
6·12	—	1·30	6·30	10·40К	Винники	7·26	10·54	6·24	9·57	12·00К
8·12	—	—	5·38	—	Стоянів	9·42	—	6·11	9·57	—

Личаків.

Відїзд.						Приїзд.				
6·31	—	—	6·51	—	Підгайцї	—	10·36	—	9·36	—
6·31	—	1·49	6·51	10·59	Винники	7·08	10·36	6·06	9·36	11·43К

* поспішний поїзд. поїзд поки що не їздить. А від 1/6 до 5/9. Б від 18/6 до 10/9 в неділї і рим.-кат. сьвята. В від 7/5 до 10/9 в неділї і рим.-кат. сьвята. Г від 1/6 до 31/8 щоденно. Д від 14/5 до 10/9 в неділї і рим.-кат. сьвята. Е лише в неділї. З від 1/6 до 30/9 щоденно. К в суботи і неділї. Л від 1/5 до 30/9 щоденно. Н від 1/6 до 31/8 в неділї і сьвята. П від 10/5 до 30/9 щоденно.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

KUL BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA